

Rapport

Verduurzaming van de zorg

Februari 2024

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
1.1	Interpreteren van de resultaten	1
1.2	Opzet vragenlijst	1
2.	Profiel deelnemers	2
3.	Resultaten	4
3.1	Kennis van verduurzaming van zorg	4
3.2	Informatiebehoefte verduurzaming van zorg	6
3.3	Belang van verduurzaming van zorg	8
3.4	Green Deal	12
4.	Conclusie	15
5.	Aanbevelingen	16

1. Inleiding

Om mensen gezonder te maken, gebruiken zorginstellingen zoals ziekenhuizen veel energie, voedsel en grondstoffen. Daarmee draagt de zorg bij aan vervuiling van het milieu. Er is nu een 'Green Deal', waarin afspraken staan om de zorg duurzamer te maken. Duurzaam betekent beter voor het milieu/de natuur. Verschillende organisaties in de zorgsector, waaronder Patiëntenfederatie Nederland, hebben deze Green Deal ondertekend. Deze Green Deal heeft vijf doelen:

1. Meer inzet op gezondheid, zodat mensen minder zorg nodig hebben.
2. Vergroten van kennis over de invloed van zorg op het klimaat en andersom.
3. Minder CO₂-uitstoot door zorgorganisaties.
4. Minder grondstoffengebruik en meer hergebruik van materialen in de zorg.
5. Milieubelasting van medicijnen verminderen.

Patiëntenfederatie Nederland is benieuwd wat deelnemers van het Zorgpanel weten van duurzame zorg en hoe belangrijk zij dit vinden. Zouden de deelnemers meer informatie willen over hoe zij kunnen bijdragen of hebben zij hier al een goed beeld van?

1.1 Interpretieren van de resultaten

Het Zorgpanel van Patiëntenfederatie is niet volledig representatief voor de Nederlandse bevolking. Jonge mensen zijn ondervertegenwoordigd en deelnemers zijn iets vaker hoog opgeleid. Daarnaast hebben relatief veel mensen een chronische aandoening.

1.2 Opzet vragenlijst

De vragenlijst bevat de volgende onderwerpen:

- Kennis
Deelnemers is gevraagd wat zij weten van verduurzaming in de zorg en of zij voorbeelden kunnen noemen.
- Informatie
Deelnemers is gevraagd of zij behoefte hebben aan meer informatie over verduurzaming van de zorg en aan welke informatie zij behoefte hebben.
- Belang
Hoe belangrijk vinden deelnemers verduurzaming van de zorg en in hoeverre zouden ze dit mee laten wegen bij hun keuze tussen zorgaanbieders en behandelingen.
- Green deal
Hoe kijken deelnemers aan tegen de Green Deal en zouden zij mee willen helpen aan de verduurzaming van zorg.

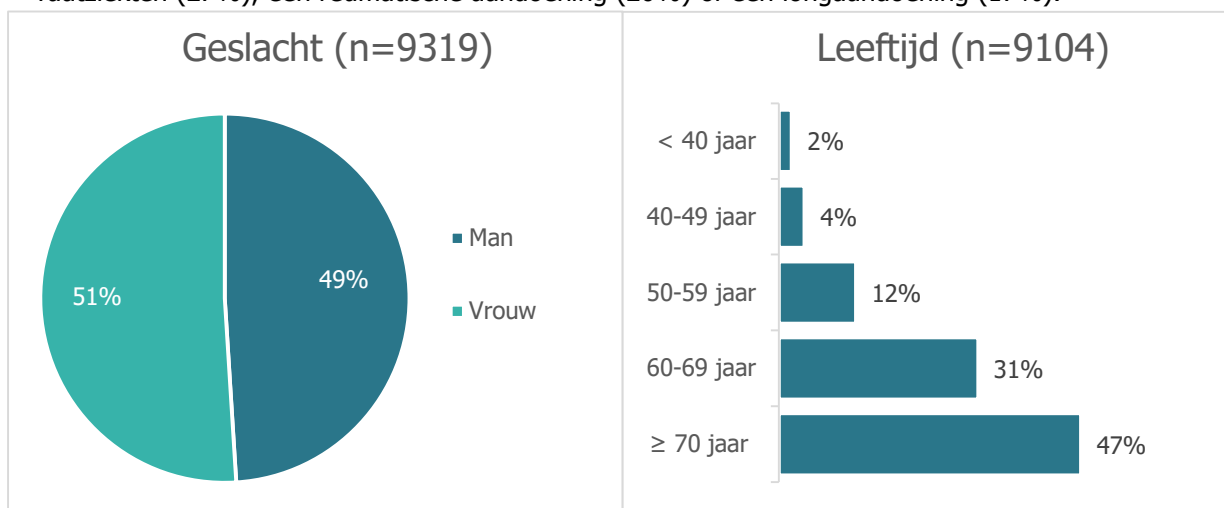
Niet elke vraag is op elke deelnemer van toepassing. Bovendien zijn niet alle vragen verplicht gesteld. Hierdoor variëren de aantallen deelnemers die een vraag hebben ingevuld. Ook tellen percentages regelmatig op tot meer dan 100%, Dit kan komen door afronding, of omdat mensen meer antwoorden konden geven.

2. Profiel deelnemers

In totaal hebben 9371 mensen deelgenomen aan dit onderzoek.

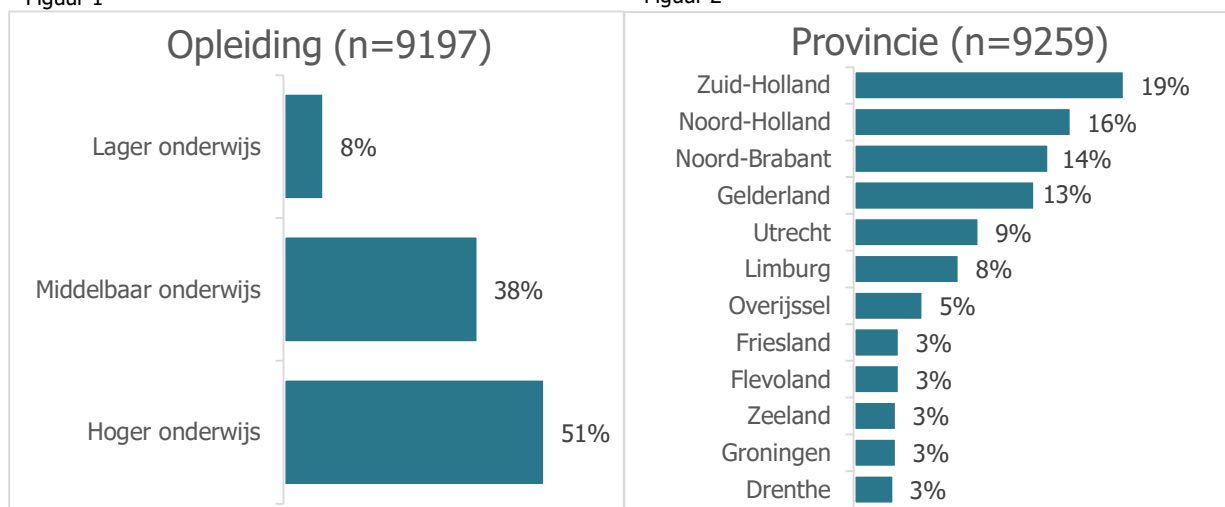
Het profiel van de deelnemers is als volgt samen te vatten:

- 49% van de deelnemers is man en 51% van de deelnemers is vrouw (Figuur 1).
- De gemiddelde leeftijd van de deelnemers is 68 jaar. Voor verdere uitsplitsing, zie figuur 2.
- Van de deelnemers is 8% lager opgeleid, 38% middelbaar opgeleid en 51% hoger opgeleid (Figuur 3).
 - Lager onderwijs: deelnemers zonder afgerond onderwijs, lagere school, lager beroepsonderwijs en voorbereidend of kort middelbaar beroepsonderwijs.
 - Middelbaar onderwijs: deelnemers met middelbaar algemeen onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en voortgezet algemeen onderwijs.
 - Hoger onderwijs: deelnemers met hoger beroepsonderwijs, wetenschappelijk onderwijs.
- Deelnemers komen vooral uit Zuid-Holland (19%), Noord-Holland (16%) en Noord-Brabant (14%) (Figuur 4).
- 97% van de deelnemers heeft een chronische aandoening. Vaak hebben zij te maken met hart- of vaatziekten (27%), een reumatische aandoening (20%) of een longaandoening (17%).

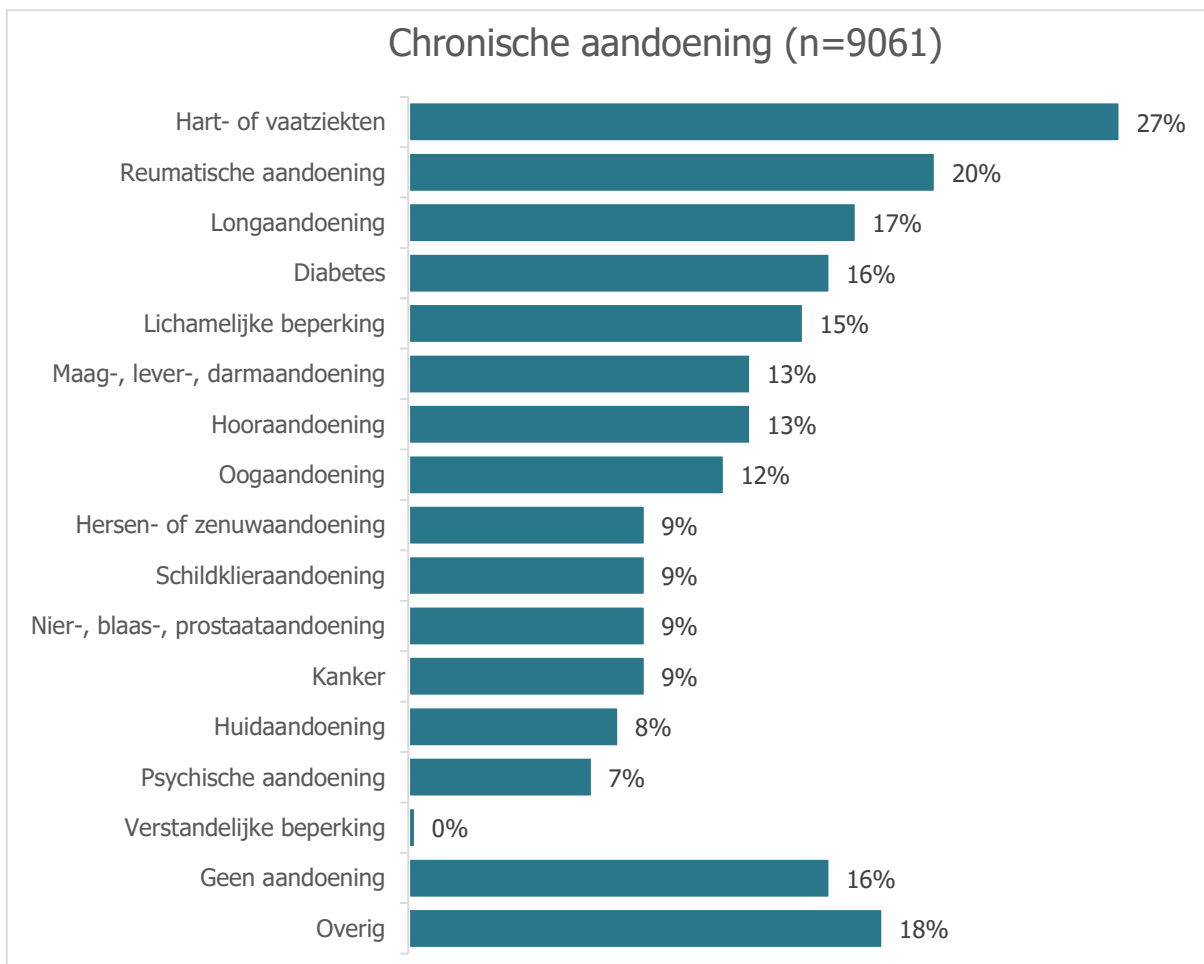
Figuur 1

Figuur 2

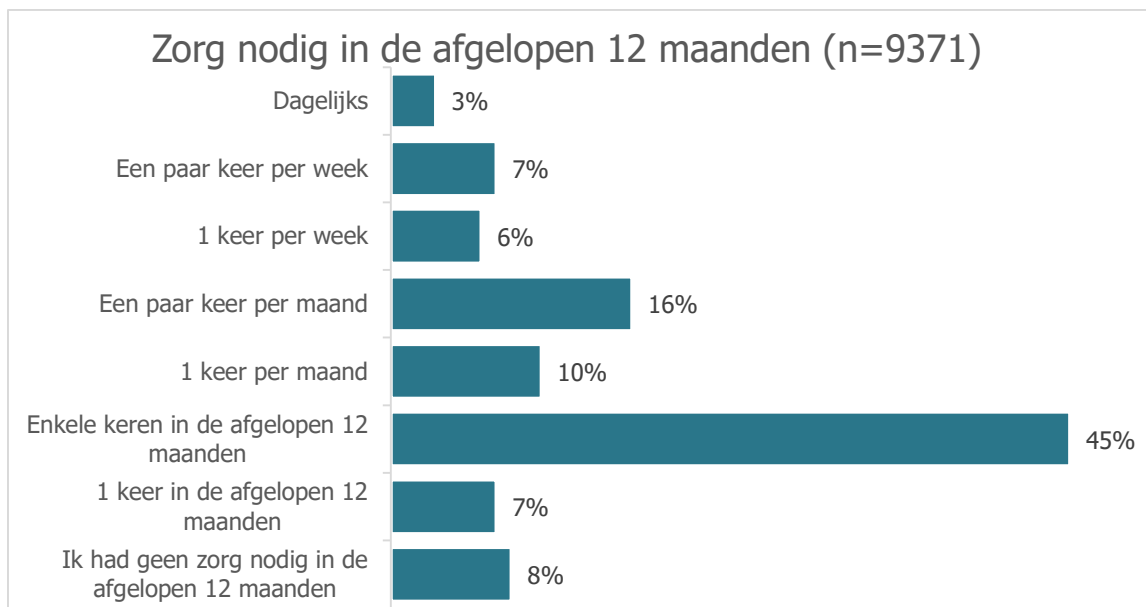
Figuur 3

Figuur 4

Figuur 5

92% had de afgelopen 12 maanden zorg nodig. 42% had minstens 1 keer per maand zorg nodig, 52% minder vaak. (Figuur 6).

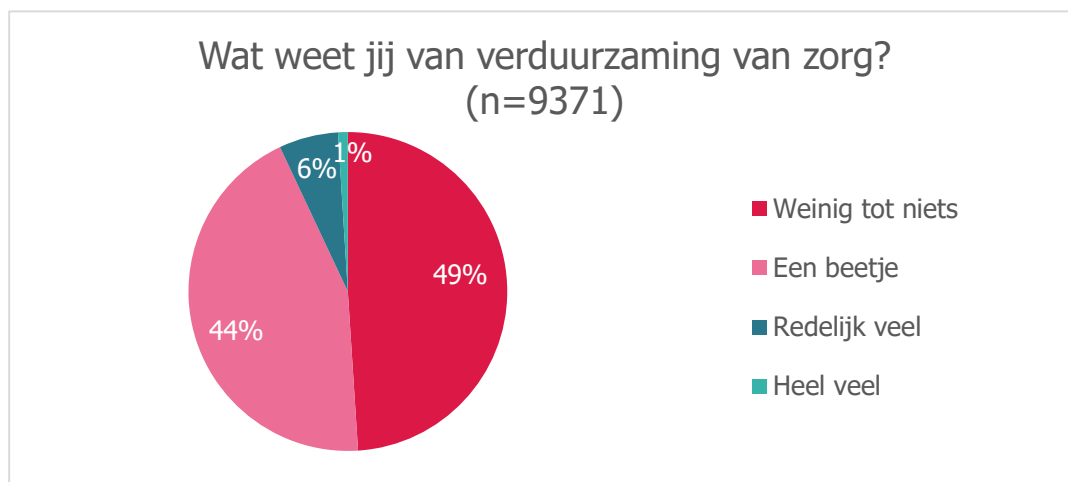

Figuur 6

3. Resultaten

3.1 Kennis van verduurzaming van zorg

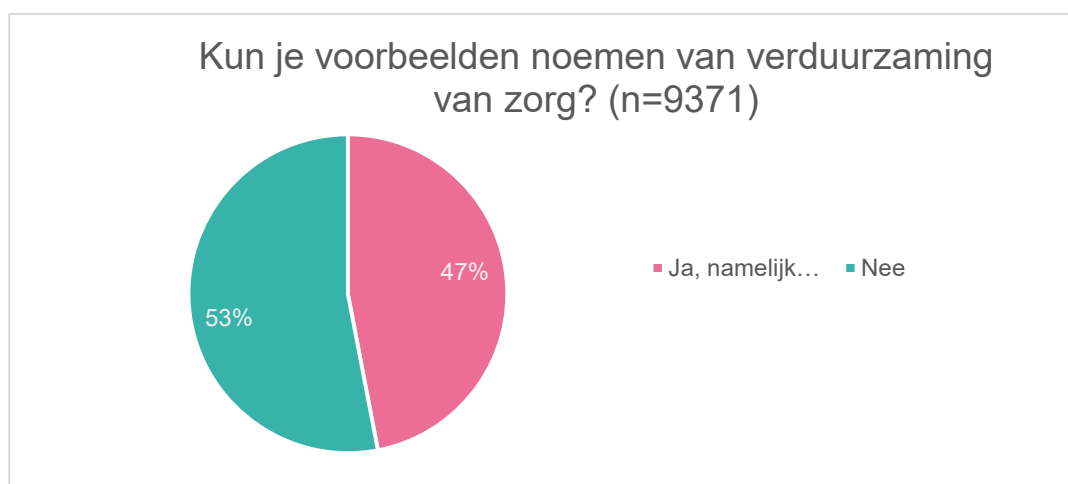
De meeste deelnemers geven aan nog niet veel te weten van verduurzaming van zorg: 44% weet hier een beetje van en 49% weet weinig tot niets (Figuur 7). Er zijn geen verschillen in achtergronden van deelnemers gevonden.

Figuur 7

Ondanks dat deelnemers nog weinig kennis hebben van verduurzaming van zorg kan 47% van de deelnemers wel voorbeelden noemen (Figuur 8). Voorbeelden die deelnemers noemen van verduurzaming van zorg zijn:

- Het hergebruiken van materialen, medicijnen en kleding
- Afval scheiden
- Digitale consulten of meer telefonische afspraken
- Zonnepanelen op gebouwen
- Kleinere porties voedsel.

Figuur 8

Enkele voorbeelden die deelnemers noemen van verduurzaming van zorg:

"Aandacht voor wegwerpmateriaal vervangen voor duurzamere opties. Beter omgaan met medicijnen. Narcosegassen vervangen door injectie."

"Aanpassen behandelmethodes, minder afval en afvalscheiding ook in ziekenhuizen en zorginstellingen, meer thuisbehandeling en digitale ondersteuning, verwarming lager in bijvoorbeeld ziekenhuizen, hergebruik materialen stimuleren, afspraken patiënten combineren."

"Als er bloed afgenomen wordt, gaat de afval in één afvalbak. Geen scheiding van (hard of zacht) plastic, papier, textiel. Kleine moeite om dat in verschillende bakken te doen."

"Automatisch uitgaan van verlichting als er niemand is, bijvoorbeeld in badkamers, toiletten. Patiënten kunnen kiezen voor kleine porties eten. Zo wordt er minder weggegooid."

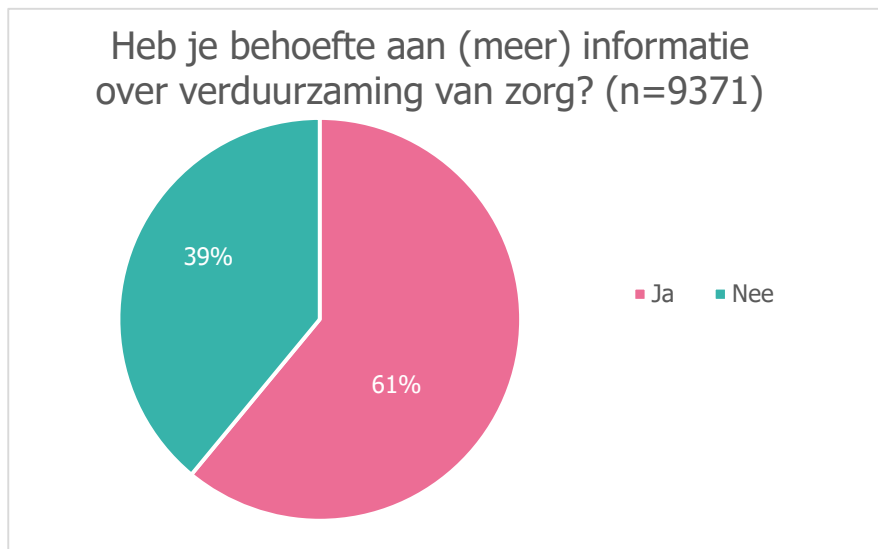
"Kleinere porties eten over de dag verspreid en meer keuze zodat er minder weggaat in het ziekenhuis. Kleine hoeveelheid nieuwe medicatie op proef, inzamelen afval zoals pillenstrippen. Vraag in het ziekenhuis of je bed helemaal verschoond moet."

"Minder wegwerpspullen gebruiken, bijvoorbeeld tijdens operaties. Hergebruik van materialen. Verwarming milieuvriendelijker. Zorginstellingen goed bereikbaar maken per openbaar vervoer."

"Specialistische ziekenhuizen op één plek, minder vlees bij eten in 't ziekenhuis, minder onnodige onderzoeken of herhalingen ervan, verplichte online patiëntendossier, goede communicatie tussen zorgverleners, minder fysieke afspraken en meer online communicatie."

3.2 Informatiebehoefte verduurzaming van zorg

Van de deelnemers heeft 61% behoefte aan (meer) informatie over de verduurzaming van zorg, 39% heeft hier geen behoefte aan (Figuur 9).

Figuur 9

De deelnemers die wel behoefte hebben aan informatie is gevraagd welke informatie zij zouden willen. Zij willen met name alle informatie die voor hen beschikbaar is, doordat zij nog niet veel weten over verduurzaming van zorg. Verder willen zij graag voorbeelden van verduurzaming van zorg, zodat het duidelijker wordt wat het betekent, wat er al gedaan wordt en wat zij kunnen doen.

"Meer informatie in algemene informatiebronnen zoals kranten, nieuwsapps enzovoorts."

"Gezien ik niets dan wel erg weinig hiervan weet, is elke relevante informatie welkom."

"Bijna alles over duurzaamheid in de zorg. Wat valt er onder zorg?"

"Welke maatregelen worden er momenteel genomen om in ziekenhuis en thuiszorg duurzaam en milieuvriendelijk te werk te gaan?"

"Informatie over ontwikkelingen van verduurzaming in de zorg welke partijen daar actief in zijn en wat de cliënt hiervoor kan doen."

"Wat is de aanpak bijvoorbeeld om zorg te verduurzamen? Zelf zou ik denken: inlevering van niet gebruikte medicijnen weer in het systeem opnemen om uit te geven en niet weggooien. Dat is verspilling die nergens voor nodig is."

"Om ervoor te zorgen dat in de toekomst goede zorg verleend kan blijven worden welke maatregelen hiervoor nu nodig zijn."

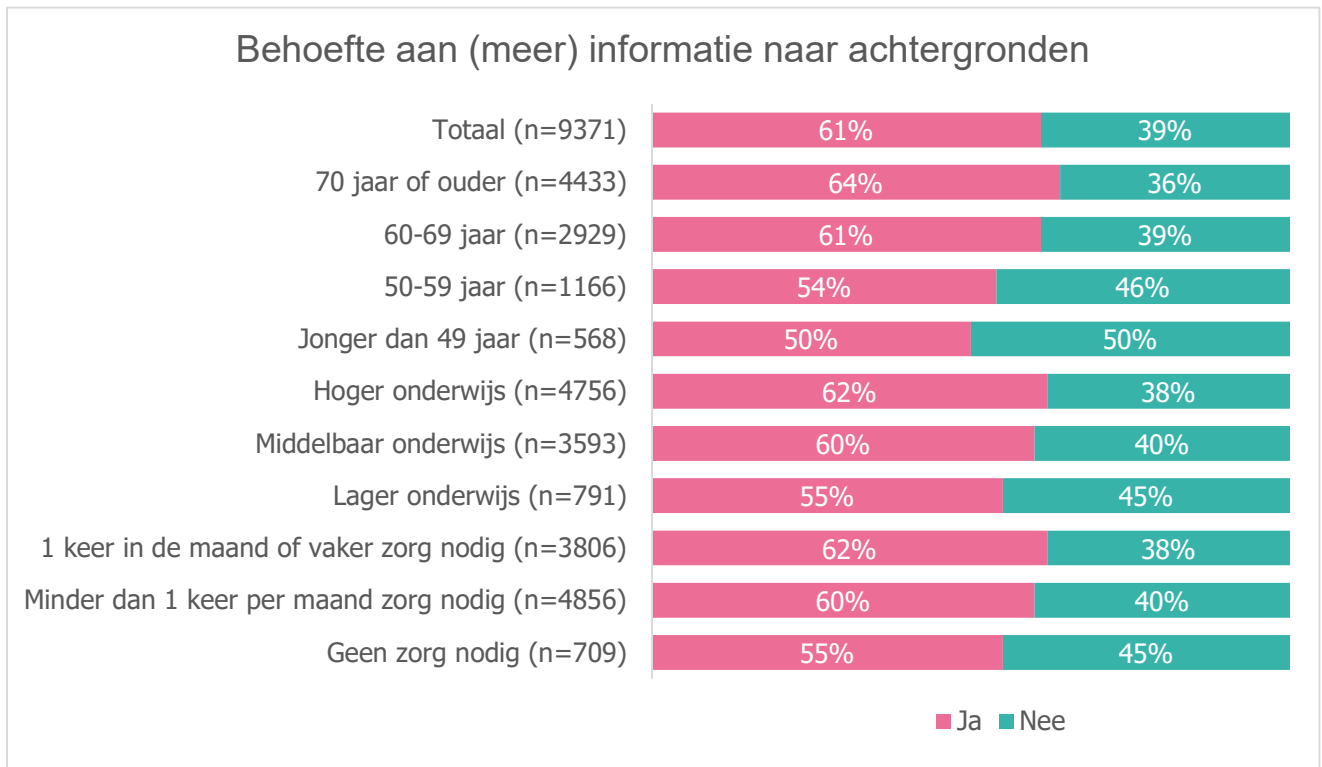
Deelnemers die geen informatiebehoefte hebben, geven aan dat ze hierover al veel informatie ontvangen. Bovendien zijn ze van mening dat andere onderwerpen als wachttijden en kosten van de zorg meer aandacht verdienen.

"Zorg is hoe dan ook belangrijk... duurzaam of niet"

"We worden al overspoeld door informatie. Het is de verantwoordelijkheid van de overheid en de ziekenhuizen om beleid en uitvoering op verduurzaming van de zorg te ontwikkelen. Waar ik als patiënt kan, werk ik daar echter graag aan de maatregelen mee."

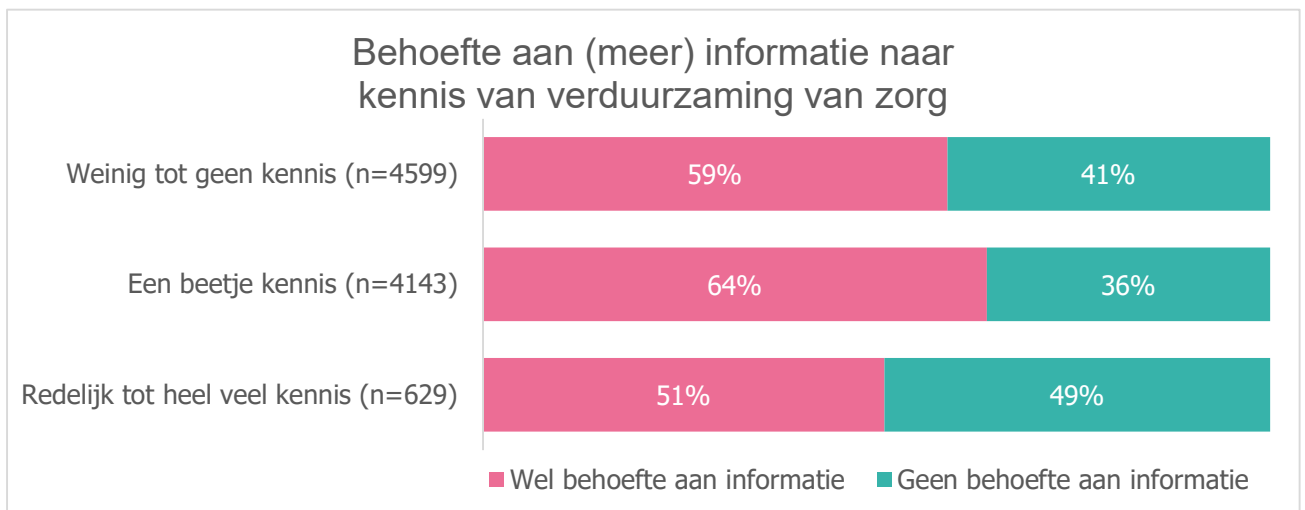
"Dit vind ik niet relevant, wanneer je zorg nodig hebt ben je met andere dingen bezig. Dat de zorgsector bepaalde dingen verduurzaamt, vind ik prima zolang het de kwaliteit van de zorg niet aantast."

In figuur 10 zijn enkele uitsplitsingen naar achtergronden weergegeven. Hoe ouder deelnemers zijn, hoe meer behoefte zij hebben aan informatie over verduurzaming van zorg. Deelnemers die hoger zijn opgeleid hebben ook meer behoefte aan informatie. De deelnemers die geen zorg nodig hebben gehad in de afgelopen 12 maanden hebben minder informatiebehoefte.

Figuur 10

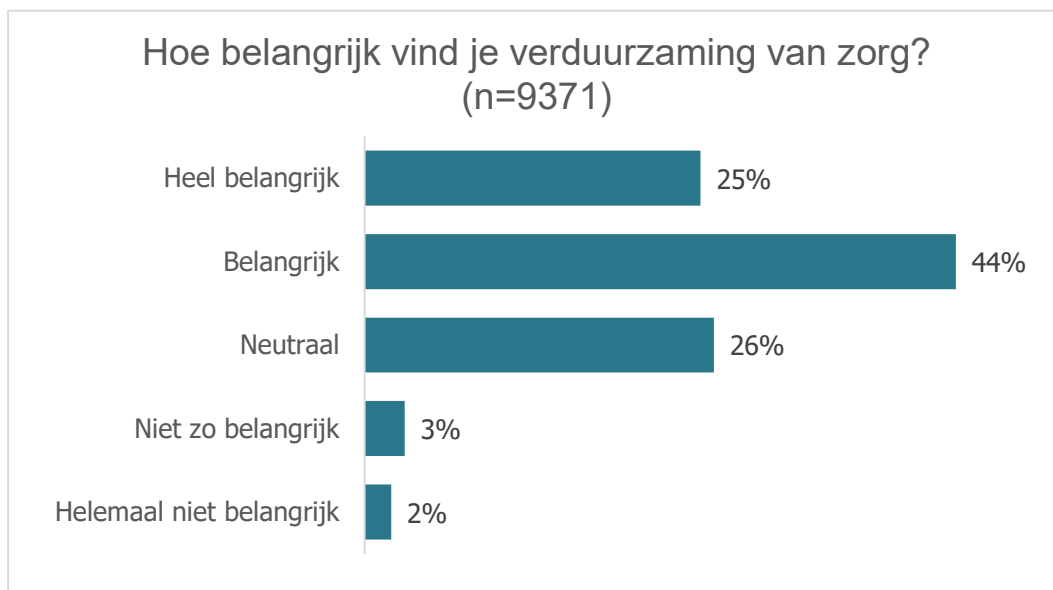
In figuur 11 is de informatiebehoefte afgezet tegen het kennisniveau van de deelnemers op het gebied van verduurzaming van zorg. De informatiebehoefte is het grootst onder deelnemers met een beetje kennis hiervan (64%).

Figuur 11

3.3 Belang van verduurzaming van zorg

Een groot deel van de deelnemers vindt verduurzaming van zorg belangrijk (44%) of heel belangrijk (25%) (Figuur 12).

Figuur 12

Deelnemers die verduurzaming van zorg belangrijk vinden, lichten hierbij onder andere toe dat verduurzaming van zorg helpt met het betaalbaar houden van de zorg. Deelnemers die verduurzaming van zorg niet zo belangrijk vinden geven aan dat dit ten koste kan gaan van goede zorg en dat zij goede zorg belangrijker vinden.

"Kan bij juiste aanpak leiden tot efficiëntere én effectievere zorg. Daarmee komt er minder druk op personeel en minder druk op kosten."

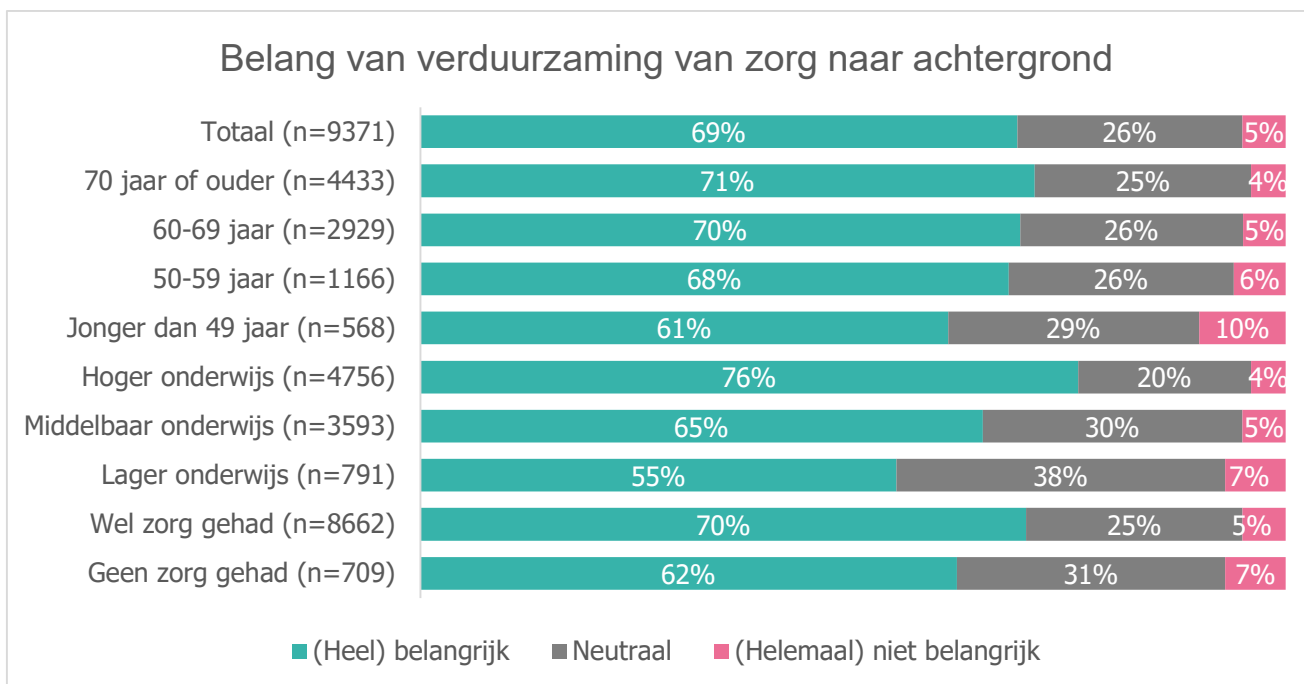
"Veel verspilling in de zorg. Iedere zorginstelling moet zijn verantwoordelijkheid nemen en bijdragen aan verduurzaming."

"Begin eerst maar eens met goede zorg op maat. Als we dat voor elkaar hebben kunnen we gaan kijken waar we kunnen verduurzamen, voor zover succesvolle zorg op maat niet zeer duurzaam is."

"Ik vind het belangrijker dat de zorg betaalbaar en beschikbaar blijft voor de patiënten."

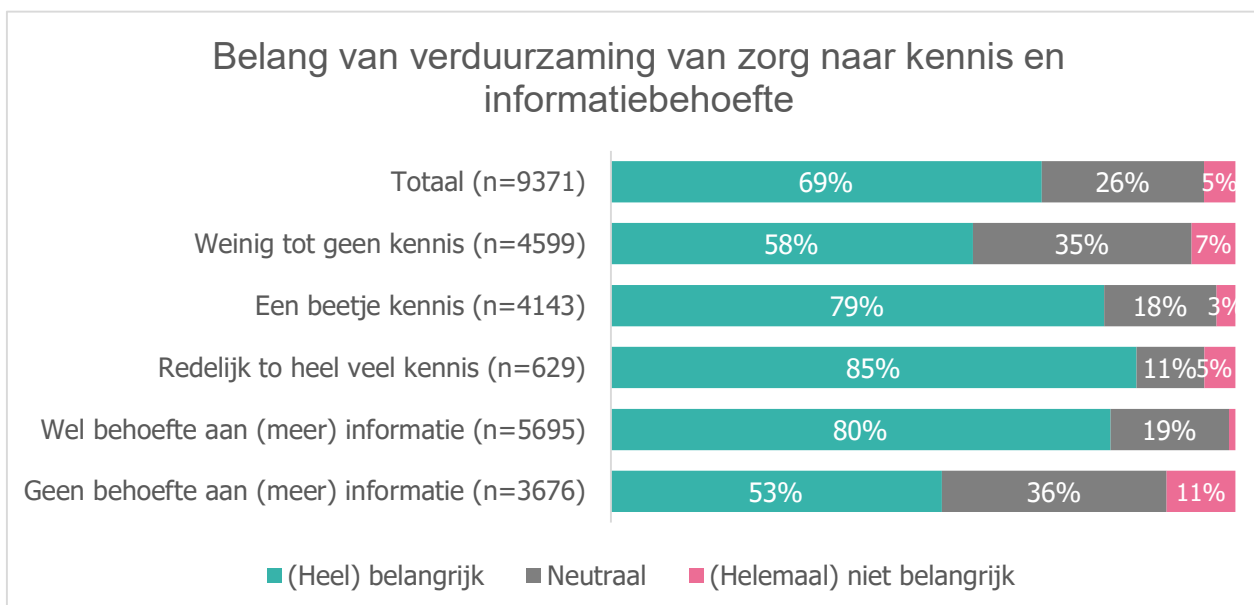
"Verduurzaming zorgt er niet voor dat ik sneller genees."

In figuur 13 is een uitsplitsing gemaakt naar achtergronden. Naarmate deelnemers ouder zijn of hoger opgeleid, vinden ze verduurzaming van zorg belangrijker. Deelnemers die de afgelopen 12 maanden zorg nodig hebben gehad, vinden verduurzaming van zorg belangrijker dan deelnemers die geen zorg hebben gehad.

Figuur 13

Er is gekeken in hoeverre kennisniveau en informatiebehoefte van invloed zijn op het belang dat deelnemers hechten aan verduurzaming van zorg. In figuur 14 zijn de resultaten te zien. Hoe meer kennis deelnemers hebben van verduurzaming van zorg, hoe belangrijker zij dit onderwerp vinden. En deelnemers die behoefte hebben aan informatie over verduurzaming van zorg, vinden het onderwerp ook belangrijker dan deelnemers die hier geen behoefte aan hebben.

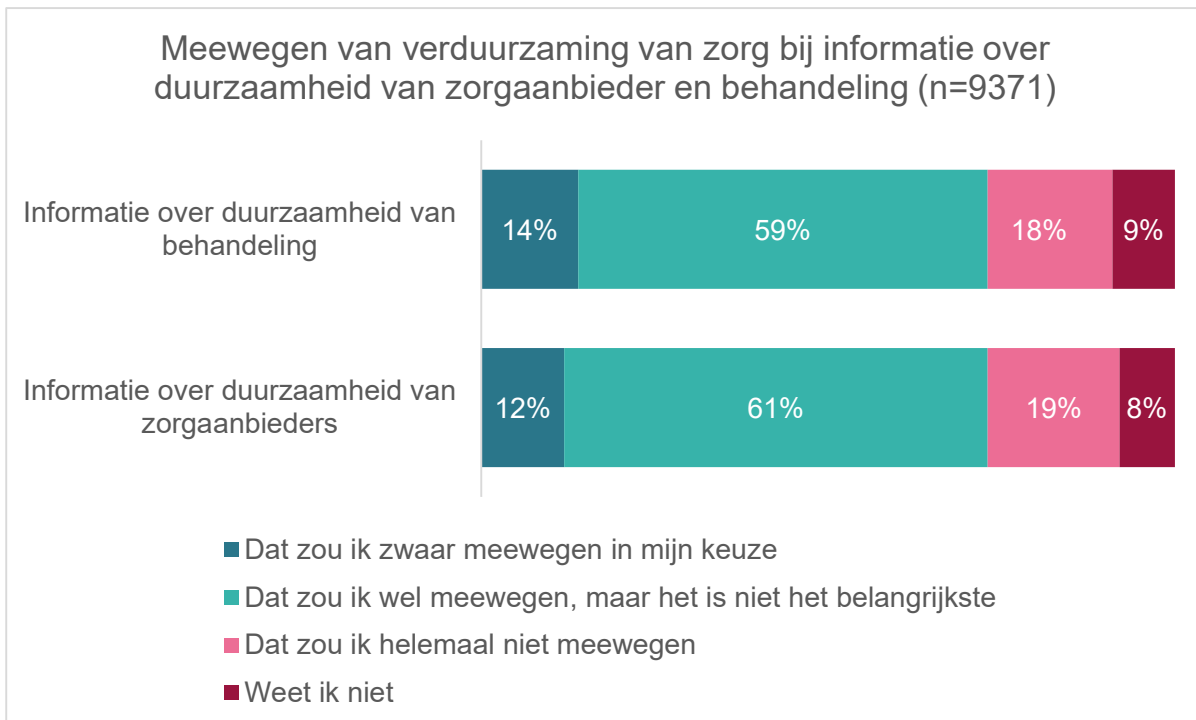
Figuur 14

De deelnemers zijn 2 situaties voorgelegd:

1) Stel dat je voor een behandeling zou kunnen kiezen tussen verschillende zorgaanbieders en daarbij zou kunnen zien welke zorgaanbieder heel duurzaam werkt en welke niet, in hoeverre zou je dit dan mee laten wegen in je keuze?

2) Stel dat je zou kunnen kiezen uit verschillende behandelingen en daarbij zou kunnen zien welke heel duurzaam is en welke niet, in hoeverre zou je dit dan mee laten wegen in je keuze?

In figuur 15 zijn de resultaten weergegeven. De meeste deelnemers zouden deze informatie mee laten wegen in hun keuze, maar het zou niet het belangrijkste zijn. 59% is dit van mening voor wat betreft informatie over duurzaamheid van behandelingen, 61% voor wat betreft informatie over duurzaamheid van zorgaanbieders.

Figuur 15

In toelichtingen geven deelnemers relatief vaak aan dat ze kwaliteit van zorg het belangrijkste vinden. Ook de reistijd vinden ze belangrijk bij het kiezen van een zorgaanbieder.

"Afstand en kosten voor mij als patiënt gaan ook meewegen. Ook is het belangrijk dat je vertrouwen hebt in je behandelaar. Is er samenwerking tussen verschillende zorgaanbieders, hebben zij vertrouwen in elkaar, moet je het hele voor traject nog eens doorlopen weegt voor mij ook zwaar in de afweging."
"Belangrijk is dat je weet waar die duurzaamheid uit bestaat. Verduurzaming van de zorg moet niet ten koste gaan van de kwaliteit van zorg gaan."

"Ben allang blij dat ik überhaupt zorg kan krijgen als het zover is. Als ik mijn heup breek is niet mijn eerste vraag of er duurzaam gewerkt wordt laat staan dat ik een zorgverlener eerst ga uithoren over duurzaamheid."

"Ik vind duurzaamheid belangrijk, maar bij het kiezen van mijn zorgaanbieder zou ik toch kijken welke zorgaanbieder voor mij het beste is, voor mijn gezondheid. Daar ligt wel mijn eerste prioriteit."

Bij het kiezen van een behandeling vinden de deelnemers de kwaliteit van de behandeling het allerbelangrijkst. Maar zij vinden hierbij ook dat de keuze voor de beste en meest effectieve behandeling belangrijker dan de duurzaamheid van de behandeling.

"De kwaliteit van de behandeling komt bij mij op de eerste plaats, maar de duurzaamheid zal ook meespelen voor wat de kosten betreft. We zullen alles in het werk moeten stellen om de zorg betaalbaar te houden!"

"Welzijn van de patiënt is belangrijk. Het is aan de arts om te bepalen of er een spoedsituatie is. Dus de behandelwijze wordt bepaald door de arts."

"Uiteraard blijft effectiviteit van een behandeling de eerste prioriteit, maar als daarbinnen ook gekozen kan worden voor duurzaamheid zou ik dat belangrijk vinden. Weet alleen niet in hoeverre dat inzichtelijk gemaakt kan worden."

"Kwaliteit van zorg is het meest belangrijk. De keuze voor de beste behandeling gaat altijd voor op de keuze voor duurzaamheid, maar in geval van kwalitatief gelijkwaardige behandeling gaat de meest duurzame uiteraard voor."

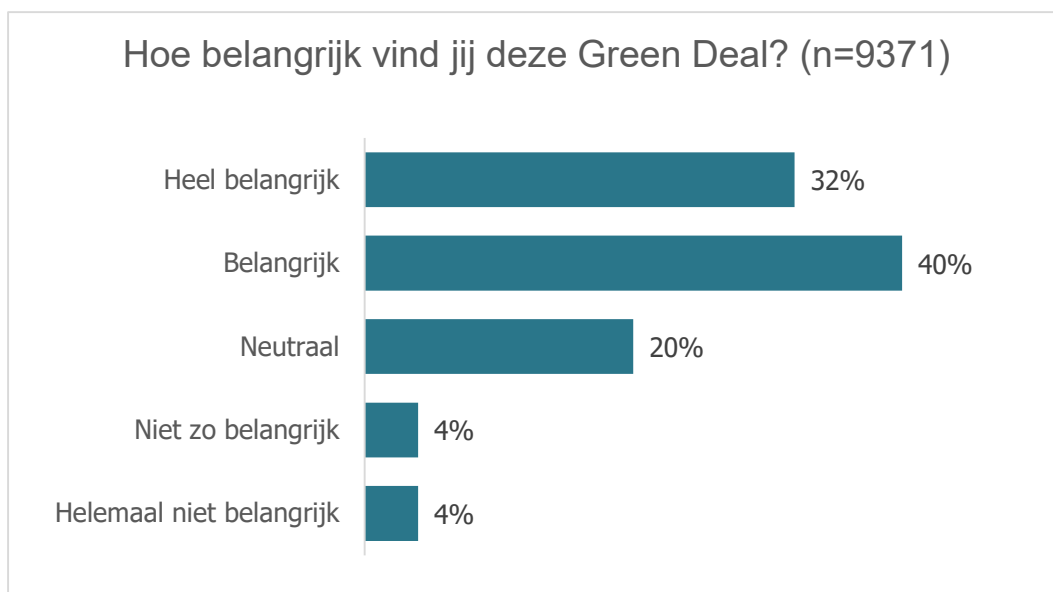
Net als bij het belang van verduurzaming van zorg laten de deelnemers dit zwaarder meewegen in hun keuze naarmate zij ouder zijn, hoger zijn opgeleid en zorg hebben gehad in de afgelopen 12 maanden.

3.4 Green Deal

In de Green Deal staan afspraken om de zorg duurzamer te maken. Verschillende organisaties hebben deze Green Deal ondertekend. Ook Patiëntenfederatie Nederland. De Green Deal heeft vijf doelen:

1. Meer inzet op gezondheid, zodat mensen minder zorg nodig hebben.
2. Vergroten van kennis over de invloed van zorg op het klimaat en andersom.
3. Minder CO2 uitstoot door zorgorganisaties.
4. Minder grondstoffengebruik en meer hergebruik van materialen in de zorg.
5. Milieubelasting van medicijnen verminderen.

De deelnemers is deze informatie voorgelegd over de Green Deal en de vijf bijbehorende doelen. Daarna is hen gevraagd hoe belangrijk zij de Green Deal vinden. Bijna driekwart van de deelnemers vindt de Green Deal (heel) belangrijk. 20% is neutraal (Figuur 16).

Figuur 16

Deelnemers die de Green Deal belangrijk vinden, geven in toelichtingen aan dat alle beetjes helpen en hierdoor de Green Deal een belangrijke bijdrage is aan de verduurzaming van zorg. Ze vinden het een goede ontwikkeling. Verder geven ze aan dat de Green Deal beter is voor mens, klimaat en milieu. Deelnemers die de Green Deal minder belangrijk vinden geven aan dat zij geen invloed hebben op verduurzaming van zorg en de kwaliteit van zorg niet ten koste mag gaan van deze Green Deal. In beide groepen geven deelnemers aan dat zij niet zeker zijn of alle punten van de Green Deal haalbaar zijn.

Enkele toelichtingen hierbij:

"Alle goede bedoelingen ten spijt zal het niet een direct resultaat hebben, maar als je op nul begint en op nul blijft staan komen we geen stap verder."

"Op zich zijn de 5 doelen heel mooi omschreven. Je kunt er eigenlijk niets tegenin brengen. Maar toch ben ik bang dat deze doelen niet gehaald gaan worden of datzelfde leiden tot hogere kosten van de zorg waardoor de zorg (financieel) uitgekleeft gaat worden."

"De kwaliteit van zorg is belangrijk, lagere kosten door minder overhead ook. Natuurlijk is duurzaamheid belangrijk, maar andere zaken meer."

"Men vergeet dat het gaat om de beste zorg aan de patiënt geleverd door de complete zorgketen. Op basis van wat ik en mijn behandelaar/ verzorgende voor mij het beste vinden. Natuurlijk moet dit zo milieuvriendelijk en economisch mogelijk maar die uitdaging ligt bij de leverancier en niet bij mij als patiënt want ik ben op dat moment zorgbehoevend."

Het doel van de Green Deal is verduurzaming van zorg. Niet alleen zorgverleners en zorgaanbieders kunnen hier iets aan doen, maar ook zorggebruikers kunnen hieraan mee helpen. Aan de deelnemers is gevraagd of zij mee zouden willen helpen aan verduurzaming van zorg. 62% zou wel een bijdrage willen leveren. Vaak (51%) weten deelnemers alleen niet hoe ze mee kunnen helpen. (Figuur 17).

Figuur 17

Deelnemers weten nog onvoldoende af van verduurzaming van zorg om al te kunnen bedenken hoe zij hieraan kunnen bijdragen. Enkele deelnemers geven aan hoe zij kunnen helpen bij verduurzaming van zorg. Zij geven onder meer aan te kunnen kijken naar hun eigen medicijngebruik, hoe zij reizen naar hun zorgaanbieder (en of afspraken ook op afstand kunnen) en hoe zij gezond kunnen leven.

"Zorgvuldig omgaan met medicijnen en hulpmiddelen. Veel hergebruiken. Lenen/huren in plaats van kopen van hulpmiddelen."

"Zorgvuldig met gebruik van zorg. Zorgvuldig met gebruik medicijnen, geen verspilling, zoveel mogelijk zelf doen, zoveel mogelijk telefonisch of via internet."

"Aanbieders gebruiken die op korte afstand zijn en goed bereikbaar openbaar vervoer. Preventie"

"Zelf kritisch kijken of langdurig gebruik van medicijnen wel nodig is. Te vaak worden medicijnen voorgeschreven die niet noodzakelijk zijn. En zelf nooit medicijnen bij het afval gooien, maar wegbrengen naar bijvoorbeeld apotheken."

"Ik heb voornamelijk telefonische consulten of contact via een speciale app. Dat verkleint de uitstoot van Co2 door het reizen naar het ziekenhuis. Ik verzamel de verpakkingen van mijn medicatie en lever die in om te recyclen. Ik ben zorgvuldig in mijn medicatiegebruik."

"Gezond eten, meer bewegen, medicijngebruik reduceren, auto zo veel mogelijk laten staan en de fiets nemen."

4. Conclusie

In totaal hebben 9371 mensen deelgenomen aan dit onderzoek.

Kennis over verduurzaming van zorg

Deelnemers hebben nog weinig kennis van verduurzaming van zorg: 93% van de deelnemers geeft aan hier niets tot een beetje van te weten.

47% van de deelnemers kan voorbeelden noemen van verduurzaming van zorg. Voornamelijk het hergebruiken van materialen, medicijnen en kleding, afval scheiden, digitale consulten, zonnepanelen en kleinere porties voedsel worden als voorbeelden genoemd.

Informatiebehoefte van deelnemers over verduurzaming van zorg

61% van de deelnemers heeft behoefte aan (meer) informatie over verduurzaming van zorg. Zij willen met name alle informatie die voor hen beschikbaar is, doordat zij er nog weinig van weten. Ook willen zij graag concrete voorbeelden, zodat het duidelijker wordt wat verduurzaming van zorg betekent, wat er al gedaan wordt en wat zij zelf kunnen doen.

Deelnemers die geen behoefte hebben aan informatie geven aan dat zij andere delen van de zorg, zoals de wachttijden en de kosten belangrijker vinden dit eerst moet worden aangepakt.

Belang van deelnemers bij verduurzaming van zorg

69% van de deelnemers vindt verduurzaming van zorg (heel) belangrijk. Zij vinden dat dit helpt met het betaalbaar houden van de zorg, maar geven ook aan dat dit niet ten koste mag gaan van goede zorg.

Circa 6 op de 10 deelnemers zou informatie over duurzaamheid van behandelingen en van zorgaanbieders meewegen in hun keuze als deze beschikbaar zou zijn. Maar het zou niet het belangrijkste zijn, kwaliteit van zorg staat voor hen voorop.

Green Deal

72% van de deelnemers vindt de Green Deal (heel) belangrijk. Over de gehele linie zeggen de deelnemers dat zij niet zeker zijn of alle punten van de Green Deal haalbaar zijn.

Bijdrage leveren

De bereidheid om een bijdrage te leveren aan verduurzaming van zorg is er, maar deelnemers hebben nog onvoldoende kennis van het onderwerp. 51% van de deelnemers wil graag helpen aan verduurzaming van zorg, maar weet niet hoe.

5. Aanbevelingen

Deelnemers aan het onderzoek 'Verduurzaming van de zorg' geven in grote meerderheid aan nog weinig tot geen kennis van dit onderwerp te hebben en ook weinig mogelijkheden te zien om zelf actief bij te dragen.

Het positieve nieuws. Een meerderheid:

- wil graag meer en beter geïnformeerd worden over duurzame zorg;
- vindt, na uitleg, de Green Deal (heel) belangrijk;
- is bereid te helpen bij verduurzaming van de zorg.

Begrijpelijkerwijs (zeker bij zoveel onbekendheid en weinig inzicht in de voor- en nadelen) stellen patiënten dat aandacht en keuzes voor 'duurzaamheid van de zorg' niet ten koste mag gaan van de kwaliteit van en toegang tot zorg.

De eerste van de onderstaande aanbevelingen richt zich dan ook op informatie en voorlichting:

Ontwikkel en bied informatie

Zorg voor begrijpelijke informatie voor patiënten en draag deze breed uit. Er zijn diverse sectoren van zorg, veel verschillende organisaties, veel potentiële contactmomenten. Zorg voor eenheid in taal en beeld, dit helpt de bekendheid van het onderwerp 'Duurzaamheid in de zorg' te vergroten.

Zet eerste stappen, ook al zijn het nu nog kleine

Deelnemers in dit onderzoek noemen voorbeelden als inleveren van niet-gebruikte medicijnen. Stimuleer en faciliteer dit! Dit is weliswaar vooralsnog een kleine eerste stap met beperkte impact, maar er zijn al meerdere, veelbelovende projecten gestart waarbij meer en ook middelen met een grotere impact, niet nodeloos afgeschreven worden en eindigen in vuilstortovens of erger. Verder kan het slimmer organiseren van zorg, bijvoorbeeld door de inzet van online consulten, het aantal onnodige auto kilometers verkleinen. En is een goed voorbeeld van een win-win situatie.

Voorkom onnodige zorg, kies passende zorg

Zijn dit open deuren en zo ja moeten die dan opnieuw opentrap worden? Ja zeker, de belangrijkste bijdrage aan duurzaamheid is bij een 'sterk vervuilende sector als de gezondheidszorg': geen zorg. Pleiten we dan als Patiëntenfederatie voor geen zorg? Nee natuurlijk niet, maar wel voor:

- Stoppen met onnodige dubbele diagnostiek, onder andere betere uitwisseling van gegevens.
- Tijdig minderen of stoppen van medicijngebruik en meer aandacht voor leefstijl.

Dit is wel degelijk zorg. Maar zorg, mits goed georganiseerd en ondersteund, die bijdraagt aan de kwaliteit van leven van mensen en aan een gezonder milieu.

Zorgaanbieders, leveranciers, wetgevers: bevorder en zo nodig dwing duurzame zorg af

Het handelingsperspectief van de patiënt is nu zeer beperkt. Patiënten bedenken niet de procedures, wetten, regels en keuzes van fabrikanten en leveranciers, welke er toe leiden dat veel zorgprocessen sterk milieubelastend zijn. 6 op de 10 Deelnemers aan dit onderzoek geven aan informatie over duurzaamheid mee te wegen in hun keuze voor behandelingen als deze beschikbaar zou zijn. Dat is een heel mooi uitgangspunt. Nu moeten we ervoor gaan zorgen dat de keuze voor duurzame zorg een gemakkelijke keuze wordt.